

ISSN 2227-2844

ВІСНИК

**ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

№ 7 (242) КВІТЕНЬ

2012

ВІСНИК

ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

№ 7 (242) квітень 2012

Частина II

Засновано в лютому 1997 року (27)
Свідоцтво про реєстрацію:
серія КВ № 14441-3412ПР,
видане Міністерством юстиції України 14.08.2008 р.

Збірник наукових праць внесено до переліку
наукових фахових видань України
(педагогічні науки)
Постанова президії ВАК України від 14.10.09 №1-05/4

Журнал включено до переліку видань реферативної бази даних
«Україніка наукова» (угода про інформаційну співпрацю
№ 30-05 від 30.03.2005 р.)

Рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради
Луганського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 9 від 30 березня 2012 року)

Виходить двічі на місяць

Засновник і видавець –
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор – доктор педагогічних наук, професор **Курило В. С.**

Заступники головного редактора –

доктор педагогічних наук, професор **Савченко С. В.**

Випускаючі редактори –

доктор історичних наук, професор **Бур'ян М. С.,**

доктор медичних наук, професор **Виноградов А. О.,**

доктор філологічних наук, професор **Галич О. А.,**

доктор педагогічних наук, професор **Горошкіна О. М.,**

доктор сільськогосподарських наук, професор **Конопля М. І.,**

доктор філологічних наук, професор **Синельникова Л. М.,**

доктор педагогічних наук, професор **Харченко С. Я.**

Редакційна колегія серії «Педагогічні науки»:

доктор педагогічних наук, професор **Ваховський Л. Ц.,**

доктор педагогічних наук, професор **Гавриш Н. В.,**

доктор педагогічних наук, професор **Докучасва В. В.,**

доктор педагогічних наук, професор **Лобода С. М.,**

доктор педагогічних наук, професор **Максименко Г. М.,**

доктор педагогічних наук, професор **Ротерс Т. Т.,**

доктор педагогічних наук, професор **Сташевська І. О.**

доктор педагогічних наук, професор **Хриков Є. М.,**

доктор педагогічних наук, професор **Чернуха Н. М.,**

доктор педагогічних наук, професор **Чиж О. Н.**

Редакційні вимоги

до технічного оформлення статей

Редколегія «Вісника» приймає статті обсягом 4 – 5 сторінок через 1 інтервал, повністю підготовлених до друку. Статті подаються надрукованими на папері в одному примірнику з додатком диска. Набір тексту здійснюється у форматі Microsoft Word (*.doc, *.rtf) шрифтом № 12 (Times New Roman) на папері формату А-4; усі поля (верхнє, нижнє, правє й лівє) — 3,8 см ; верхній колонтитул — 1,25 см , нижній — 3,2 см .

У верхньому колонтитулі зазначається: Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № ** (***), 2012.

Статті у «Віснику» повинні бути розміщені за рубриками.

Інформація про УДК розташовується у верхньому лівому кутку без відступів (шрифт нежирний). Ініціали і прізвище автора вказуються в лівому верхньому кутку (через рядок від УДК) з відступом 1,5 см (відступ першого рядка), шрифт жирний. Назва статті друкується через рядок великими літерами (шрифт жирний).

Зміст статті викладається за планом: постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми та на які спирається автор; виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується ця стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з певним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з цього дослідження й перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Усі перелічені елементи повинні бути стилістично представлені в тексті, але графічно виділяти їх не треба.

Посилання на цитовані джерела подаються в квадратних дужках після цитати. Перша цифра — номер джерела в списку літератури, який додається до статті, друга — номер сторінки, наприклад: [1, с. 21] або [1, с. 21; 2, с. 13 – 14]. Бібліографія і при необхідності примітки подаються в кінці статті після слова «Список використаної літератури» або після слів «Список використаної літератури і примітки» (без двокрапки) у порядку цитування й оформляються відповідно до загальноприйнятих бібліографічних вимог. Бібліографічні джерела подаються підряд, без відокремлення абзацем; ім'я автора праці (або перше слово її назви) виділяється жирним шрифтом.

Статтю закінчують 3 анотації обсягом 8 рядків українською, російською та англійською мовами із зазначенням прізвища, ім'я та по-батькові автора, назви статті та ключовими словами (3 – 5 термінів).

Стаття повинна супроводжуватися рецензією провідного фахівця (доктора, професора).

На окремому аркуші подається довідка про автора: (прізвище, ім'я, по батькові; місце роботи, посада, звання, учений ступінь; адреса навчального закладу, кафедри; домашня адреса; номери телефонів (службовий, домашній, мобільний).

ЗМІСТ

СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

1. **Ваховський Л. Ц.** Основні напрями соціально-педагогічної діяльності з обдарованими дітьми в Україні у 1918–1936 рр. 6
2. **Дєдов Є. Г.** Формування команди соціальної служби як напрямку розвитку закладу соціальної роботи..... 12
3. **Караман О. Л.** Проблема визначення компонентів системи соціально-педагогічної роботи з неповнолітніми засудженими в пенітенціарних закладах..... 19
4. **Коношенко С. В., Коношенко Н. А.** Соціальна дезадаптація вихованців як науковий феномен..... 30
5. **Макаренко А. В.** Аналіз експериментальної роботи з профілактики девіацій соціального здоров'я вихованців загальноосвітньої школи-інтернату..... 34
6. **Пригара І. М.** Проблеми формування соціальної мобільності студентів професійно-технічних закладів в умовах сьогодення..... 41
7. **Цибулько Л. Г.** Особливості соціалізації вихованців-сиріт підліткового віку..... 47
8. **Шахрай В. М.** Формування соціальної компетентності особистості як умови її якісної взаємодії з суспільством..... 53

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ВИХОВАННЯ

9. **Бутова Н. О.** Освітній моніторинг як засіб забезпечення якості освітнього процесу в загальноосвітніх школах..... 60
10. **Верещенко Т. В.** Природоцентрична екологічна позиція особистості як предмет дослідження в психолого-педагогічній та філософській літературі..... 68
11. **Грабовенко Н. В.** Психолого-фасилітативна компетентність педагога як умова продуктивної пізнавальної діяльності учнів..... 76
12. **Демінська Л. О.** Духовне здоров'я та особистість учня як головна цінність педагогічного процесу..... 83
13. **Єрмолаєва Т. М.** Критерії сформованості естетико-фізичних якостей студентської молоді..... 90
14. **Клим М. І.** Сімейне виховання у реформаторській педагогіці: проблеми розвитку та перспективи впровадження в Україні... 98
15. **Малькова М. О.** Інтегративний підхід куратора до виховання студентів у ВНЗ..... 107
16. **Ротаєнко А. М.** Стан викладання оздоровчої гімнастики у процесі вивчення учнями старшої школи предмету «Фізична культура»..... 116

17. **Скрябіна Т. О.** Університетська газета як засіб аксіологічного виховання майбутніх лікарів..... 121
18. **Чжай Ши.** Критерии и уровни сформированности мироотношения студентов музыкально-педагогических специальностей..... 128

ІСТОРИЯ ПЕДАГОГІКИ

19. **Букша С. Б.** Національні ідеї виховання відповідальності у працях видатних українських педагогів..... 137
20. **Камакіна Н. В.** Специфіка побудови курсу іноземної мови у середній школі у 60 – 70 роки ХХ століття..... 146
21. **Михайлова Д. В.** Історико-педагогічні передумови і тенденції розвитку гімназійної освіти на Донеччині у другій половині ХІХ століття..... 153
22. **Моргун Ю. О.** Форми та методи розвитку економічних знань учнів: історичний аспект (к. ХІХ – поч. ХХ ст.)..... 159
23. **Нємцева Т. О.** Виховання у старшокласників громадянської ініціативності як педагогічна проблема..... 165
24. **Пономаревський С. Б.** Українські подвижники у процесах становлення російської системи освіти ХVІІІ ст.: Феофан Прокопович..... 172
25. **Циган О. А.** Розвиток народної освіти та формування морально-етичних цінностей в Україні (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.) 179
26. **Чиж О. Н.** Функції трудових об'єднань учнів у радянській школі другої половини ХХ століття..... 185

ПЕДАГОГІКА ЗА КОРДОНОМ

27. **Єрмак Л. С.** Досвід співпраці закладів освіти і роботодавців у професійній підготовці фахівців туристичної галузі Нової Зеландії..... 193
28. **Калініна О. Г.** Розвиток концепції якості в контексті американської вищої освіти..... 200
29. **Кнодель Л. В.** Туризм та туристська освіта в Туреччині..... 209
30. **Радченко Ю. П.** Реформування іншомовної освіти у школах Франції..... 219
31. **Романюк К. О.** Досвід формування міжетнічної толерантності дітей старшого дошкільного віку в США..... 225
32. **Стрижалковська В. В.** Праксеологічні засади підтримки обдарованих дітей у неформальній освіті Чеської Республіки..... 235
33. **Шестопалова І. О.** Нові підходи до оцінювання у процесі навчання студентів іноземних мов у сучасній педагогічній науці Великої Британії..... 245

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ

34. **Бугеря Т. М.** Формування готовності до професійної діяльності в майбутніх учителів основ здоров'я..... 253
35. **Кривуля І. О.** Розвиток естетичного смаку як умова естетичного виховання майбутніх інженерів-педагогів спеціальності «Перукарське мистецтво і декоративна косметика»..... 259
36. **Химченко О. М.** Компетентнісний підхід як методологічна основа процесу культурного саморозвитку майбутніх учителів..... 263
- Відомості про авторів..... 271**

УДК [378.015.31:7]:[(378.011.3-051:62):687.53]

Кривуля І. О.

**РОЗВИТОК ЕСТЕТИЧНОГО СМАКУ ЯК УМОВА
ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-
ПЕДАГОГІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПЕРУКАРСЬКЕ МИСТЕЦТВО І
ДЕКОРАТИВНА КОСМЕТИКА»**

За своєю суттю людина покликана творити красу і реалізувати себе через естетичну культуру. Естетична культура є елементом духовної культури людини, від якої багато в чому залежить її інтелектуальний і творчий розвиток. Вона може бути представлена як здатність людини естетично оцінювати навколишній світ відповідно до своїх суб'єктивних понять краси і прекрасного, уміння відчувати свою зв'язаність з навколишнім світом і людьми.

Під естетичною культурою особистості слід розуміти певний рівень потенціалу, насиченості і цілеспрямованості емоційно-чуттєвим переживанням і духовною насолодою, радістю людини від усіх видів її життєдіяльності [1, с. 88].

Надбання понять, знань, умінь і навичок в області естетичної культури – завершальна мета багатопрофільного процесу естетичного виховання.

Естетичне виховання займає особливе місце в усій системі учбово-виховного процесу, оскільки воно включає не лише розвиток естетичних якостей студента, але і особистості в цілому: її сутнісних сил, духовних потреб, моральних ідеалів, особистісних і громадських представлень, світогляду і творчого потенціалу.

Естетичний смак як елемент естетичного виховання є важливим чинником розвитку творчого потенціалу, естетичної культури в цілому та індивідуального стилю майбутнього спеціаліста індустрії краси. Але на жаль, сьогодні ще недостатньо приділяється уваги пошуку методів підвищення рівня естетичного смаку у майбутніх інженерів-педагогів спеціальності «Перукарське мистецтво і декоративна косметика».

Часом ми стикаємося з деформацією естетичного смаку, яка проявляється в його однобічності або нерозвиненості, в розірваній емоційного і інтелектуального світу людини.

У зв'язку з цим вирішення задач розвитку естетичного смаку, як елементу естетичного виховання, має важливе значення для подальшої професійної діяльності майбутніх інженерів-педагогів спеціальності «Перукарське мистецтво і декоративна косметика». Тому в даній статті ми взяли за мету розглянути методи розвитку естетичного смаку в процесі естетичного виховання.

Вже давно учені займаються пошуком методів розвитку естетичного смаку. Ця проблема займала уми таких видатних діячів

педагогіки, філософії, психології як: Л. С. Виготський, Е. В. Іл'єнков, Я. А. Пономарьов, Д. Б. Богоявленська, Ю. С. Гільбух, В. В. Кліменко, Л. А. Венгер, Н. С. Лейтес, А. К. Дусавицький та ін.

Вони вважали, що суть естетичного виховання полягає в організації різноманітної художньо-естетичної діяльності, спрямованої на формування здатності повноцінно сприймати і правильно розуміти прекрасне в мистецтві, діяльності і в житті, на формування естетичних представлень, понять, смаків і переконань, а також розвиток творчих здібностей в області мистецтва [2, с. 34].

Розвиток естетичного смаку, як елементу естетичного виховання, сприяє формуванню усебічно розвиненої особистості, моральному, інтелектуальному самовдосконаленню майбутніх інженерів-педагогів спеціальності «Перукарська справа та декоративна косметика».

Естетичний смак – здатність адекватного освоєння естетичних якостей дійсності, що виражається в системі безпосередніх емоційних оцінок.

Суть естетичного смаку полягає в гармонійній єдності судження і переживання. Це робить його загально соціальним, а також в певних історичних умовах одним з небагатьох соціальних явищ, що зберігають суто особистісний характер. [3, с. 42]

Рівень естетичного смаку залежить від рівня естетичної свідомості. Естетична свідомість формується в процесі естетичної діяльності як цілісне, емоційно-насичене відображення дійсності в єдності її істотних визначень і чуттєвої своєрідності [4, с. 22].

Найзагальнішою особливістю естетичної свідомості є її емоційний характер, орієнтація на переживання і насолоду. Відображення дійсності в ній не покидає сфери чуттєвих образів і супроводжується виникненням складної гамми особливих переживань, найзагальнішими з яких є почуття прекрасного, піднесеного, трагічного, комічного.

Таким чином естетична діяльність підвищує рівень естетичного смаку через емоційні переживання.

Як здатність до адекватного естетичного освоєння дійсності, естетичний смак проявляється не лише в естетичній діяльності студента, але і в процесі естетичного сприйняття. Він дає про себе знати у будь-якій творчій діяльності, в побуті, в повсякденній поведінці. Естетичний смак регулює емоційні реакції людини, а також впливає і на інтелектуальне життя суб'єкта [5, с. 175].

На основі проведеного аналізу існуючих шляхів і форм розвитку естетичного смаку, ми виявили недолік різноманітності практичних методів вирішення цієї проблеми.

Процес розвитку естетичного смаку – це сукупність методів, спрямованих на визначення рівня естетичного смаку, способів мотивації і розвитку.

У основі цих методів лежить діалог між викладачем і студентом (індивідуальний метод), між викладачем і групою (колективний метод).

Для розвитку естетичного смаку доцільно вживання наступних методів:

Метод проектної діяльності. Цей метод є сукупністю навчально-освітніх і навчально-виховних прийомів, орієнтованих на оптимальне залучення студентів до самостійного процесу спільної творчої діяльності по реалізації творчих проєктів, що завершується презентацією його результатів, підвищення рівня естетичного смаку.

Метод розвитку уваги, аналізу і синтезу. Цей метод ґрунтується на значенні розвитку уваги як здібності одночасно тримати в полі зору безліч різних деталей, сприймати їх одночасно і як єдине ціле, а так само вчить помічати деталі, міркувати, аналізувати і створювати в уяві образи з позиції особистого естетичного розуміння світу, що дозволяє:

- визначити рівень уваги до яскравих великих і дрібних деталей у витворах мистецтва.

- виробити здатність аналізу і синтезу прихованих деталей в загальній картині або образі.

Наступним методом розвитку естетичного смаку у майбутніх інженерів-педагогів являється метод залучення до естетичної діяльності. Під цим методом розуміється процес залучення майбутніх інженерів-педагогів спеціальності «Перукарське мистецтво і декоративна косметика» до створення естетичних і художніх образів на спеціальних дисциплінах.

Цей метод дозволяє виробити у студентів стійкі естетичні навички, звички, формує і розвиває естетичні і художні потреби, здібності, смак.

Метод організації естетичної ситуації. Цей метод полягає в умисному створенні умов, обставин, які б максимально сприяли розвитку естетичного смаку у майбутніх інженерів-педагогів. Включення студентів в певну проблемну ситуацію емоційної віддачі, що вимагає від них, уміння використати раніше отримані знання, приймати рішення, вибирати лінію поведінки [6, с. 20].

Вживання даних методів може допомогти у вирішенні проблем розвитку естетичного смаку у студентів, що забезпечує всебічний розвиток естетичної культури.

Майбутні інженери-педагоги перукарського мистецтва і декоративної косметики, в силу специфіки діяльності постійно стикаються і створюють красу і мистецтво. Естетичний смак є найважливішою якістю фахівців цієї сфери діяльності. Розвиток естетичного смаку як елементу естетичного виховання майбутніх інженерів-педагогів перукарського мистецтва і декоративної косметики сприяє розвитку їх творчого потенціалу, духовного світу і професіоналізму фахівців індустрії краси.

За межами статті лишилися питання впливу на розвиток естетичного смаку позаурочної діяльності майбутніх інженерів-педагогів перукарського мистецтва і декоративної косметики, що складатимуть перспективи нашого дослідження.

Список використаної літератури

1. Иванова Е. Н. Эстетическая составляющая предметного содержания образовательного процесса в подготовке инженера-педагога / Е. Н. Иванова // Вісник ЛНПУ ім. Т. Г. Шевченка. – Луганськ : Альма Матер, 2006. – № 8 (103). – С. 88. **2. Лабковская Г. С.** Эстетическая культура и эстетическое воспитание : кн. для учителя / Г. С. Лабковская. – М. : Просвещение, 1983. – С. 34. **3. Батищев Г. С.** Введение в диалектику творчества / Г. С. Батищев. – СПб., 1997. – С. 22. **4. Лихачев Б. Т.** Теория эстетического воспитания школьников : учебник для студ. пед. ин-тов / Б. Т. Лихачев. – М. : Просвещение, 1985. – С. 175. **5. Бичков В. В.** Эстетика. Краткий курс / В. В. Бичков. – М., 2003. – С. 42. **6. Ананьян Е. Л.** Проблема формування людини культури в умовах сучасної системи освіти / Е. Л. Ананьян // Вісник ЛНПУ ім. Т. Г. Шевченка. – Луганськ : Альма Матер, 2006. – № 8 (103). – С. 20.

Кривуля І. О. Розвиток естетичного смаку як умова естетичного виховання майбутніх інженерів-педагогів спеціальності «Перукарське мистецтво і декоративна косметика»

У статті розглянуто поняття естетичного смаку як категорії естетичного виховання майбутніх інженерів-педагогів спеціальності «Перукарське мистецтво і декоративна косметика». Проаналізовано взаємозв'язок таких естетичних категорій як: естетичний смак, естетична свідомість як основних компонентів естетичного виховання. Висвітлено роль естетичного самовиховання та самовдосконалення студента, а також розглянуто питання впливу рівня його естетичного смаку на естетичну культуру в цілому. Запропоновані методи розвитку естетичного смаку в процесі викладання спеціальних дисциплін.

Ключові слова: естетичний смак, естетичне виховання, естетичні категорії: ідеал, почуття, судження, переживання.

Кривуля І. А. Развитие эстетического вкуса как условие эстетического воспитания будущих инженеров-педагогов специальности «Парикмахерское искусство и декоративная косметика»

В статье рассмотрено понятие эстетического вкуса как категории эстетического воспитания будущих инженеров- педагогов специальности «Парикмахерское искусство и декоративная косметика». Проанализирована взаимосвязь таких эстетических категорий как: эстетический вкус, эстетическое сознание как основных компонентов эстетического воспитания. Отражена роль эстетического самовоспитания и самосовершенствования студента, а также рассмотрен вопрос влияния уровня его эстетического вкуса на эстетическую культуру в целом. Предложены методы развития эстетического вкуса в процессе преподавания специальных дисциплин.

Ключевые слова: эстетический вкус, эстетическое воспитание, эстетические категории: идеал, чувство, суждение, переживание.

Krivulya I. A. Development of aesthetic taste as condition of aesthetic education of future engineers-teachers of speciality the «Hairdresser art and decorative cosmetic»

The concept of aesthetic taste as categories of aesthetic education of future engineers is considered in the article- teachers of speciality the «Hairdresser art and decorative cosmetic». Intercommunication of such aesthetic categories is analysed as: aesthetic taste, aesthetic consciousness as basic components of aesthetic education. The role of aesthetic self-education and self-perfection of student is reflected, and also the question of influence of level of his aesthetic taste is considered on an aesthetic culture on the whole. The offered methods of development of aesthetic taste are in the process of teaching of the special disciplines.

Key words: aesthetic taste, aesthetic education, aesthetic categories : ideal, sense, judgement, experiencing.

Стаття надійшла до редакції 10.03.2012 р.

Прийнято до друку 30.03.2012 р.

УДК 371.13

Химченко О. М.

**КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ЯК МЕТОДОЛОГІЧНА
ОСНОВА ПРОЦЕСУ КУЛЬТУРНОГО САМОРОЗВИТКУ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ**

Підвищення якості освіти є актуальною проблемою не тільки для України, а й для всього світового суспільства. Вирішення цієї проблеми пов'язане з модернізацією змісту освіти, оптимізацією способів та технологій організації освітнього процесу, переглядом мети та способів досягнення результатів освіти.

Документи, що визначають напрямок розвитку освіти, відображають зміни у суспільстві, його потреби. Педагогічна парадигма сучасності має такі пріоритети, як саморозвиток, самоосвіта, формування загальної культури особистості. У Національній доктрині розвитку освіти в Україні в XXI столітті зазначено, що «мета державної політики щодо розвитку освіти полягає у створенні умов для розвитку особистості і творчої самореалізації кожного громадянина України». Важливим постає «формування у молоді сучасного світогляду, розвиток творчих здібностей і навичок самостійного наукового пізнання, самоосвіти і самореалізації особистості». Крім того, підкреслюється, що «передумовою утвердження розвинутого громадянського суспільства є підготовка освічених, моральних, мобільних, конструктивних і